

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΜΜΑΤΟΥΑΛΙΩΝ.

Ὁ ἄνθρωπος ἀρέσκειται, φαίνεται, νὰ βλέπῃ τὸν κόσμον ὑπὸ ἄλλο παρὰ τὸ φυσικὸν αὐτοῦ πρῖσμα καὶ ἡ κλίσις του αὕτη προφανῶς ἀναπτύσσεται παραλλήλως πρὸς τὰς προόδους του εἰς τὸν πολιτισμὸν. Ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο τρόπον τινὰ κακὸν ἐλάττωμα τὸ νὰ φέρῃ τις ἐπὶ τῆς ρίνος του, ἄνευ ἰδιαίτερας αἰτίας, χρωματιστὰς ἢ ἀχρώμους διόπτρας, τὴν σήμερον ὅμως, βλέποντες οὐ μόνον ἐν πάσῃ ὁπωσοῦν μεγάλη πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς χωρίοις ἀκόμη οὐκ ὀλίγους διοπτροφόρους παντὸς γένους καὶ ἡλικίας, ἀναγκάζομεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ συνήθεια τὸ ἐλάττωμα μετέβαλεν εἰς ἐπιζήλον καὶ κολλητικὸν προτέρημα.

Ταῦτα λέγοντες ἐννοοῦμεν κυρίως τὴν Ἀνατολήν, ὅπου τὰ πάντα κολλητικά. Ὅτι ἡ χρῆσις ἀπλῶν ὀπτικῶν φακῶν εἰς ὠρισμένας περιστάσεις εἶνε ἀναπόφευκτος καὶ ἀνάγκαια, οὐδεὶς εἶνε τόσον ἀνόητος νὰ τὸ ἀρνηθῇ, ἀλλ' ὁ μετὰ λόγου μὴ ἀρνούμενος τοῦτο γινώσκει ἐπίσης, ὅτι αἱ χρωματισταὶ διόπτραι τότε μόνον δύνανται νὰ ὠφελήσωσι τοὺς ὀφθαλμούς, ἔταν καταλλήλως ἐκλεγῶσιν ὑπὸ εἰδικοῦ ἐπιστήμονος πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένων ὀφθαλμικῶν νοσημάτων. Τὸ κακὸν ὅμως εἶνε, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν διοπτροφόρων πάντοτε σχεδὸν αὐθαίρετως ἐκλέγουσι καὶ μεταχειρίζονται οἷαδεῖποτε ἂν θέλωσι διόπτρας, πλειστάκις δὲ ἐκεῖνας, αἵτινες ὄχι μόνον οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν τοῖς παρέχουσιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλης μάλιστα βλάβης πρόξενον τοῖς γίνονται. Οἱ ἄνθρωποι, ἂν ὄχι ὅλοι, πάντως ὅμως οἱ πλεῖστοι αὐτῶν, προσπαθοῦν πάντοτε καὶ εἰς πάντα τὰ ἱαματικὰ μέσα νὰ ἐξεύρωσιν ἓν, νὰ τὸ καταστήσουν γενικόν, καὶ ἐκεῖ, ὅπου μόνον ἡ αὐστηρὰ ἐξειδίκευσις ἡδύνατο νὰ ὠφελήσῃ, νὰ περιμένουν τὰ γενικώτερα τῶν ὠφελημάτων.

Ὅσον ἀφορᾷ λοιπὸν πρὸς τὰς χρωματιστὰς διόπτρας γίνεταί τὴν σήμερον ἡ ἐξῆς σκέψις: „ἀφ' οὗ οἱ ἱατροὶ συμβουλευοὺν τὴν χρῆσιν των εἰς ἀσθενείας χόριν προφυλακῆς καὶ μάλιστα πρὸς βελτίωσιν τῶν ὀφθαλμῶν, εἶνε φυσικὸν νὰ μὴ βλάβῃ ἡ χρῆσις των τοὺς ὑγιεῖς καὶ ἔτι μᾶλλον νὰ ὠφελῇ τοὺς κάπως ἐξησθενημένους ὀφθαλμούς“. Αὕτη ἡ σκέψις, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ὅμοιοι αὐτῇ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν ἄλλων ὁμοίων θεραπευτικῶν μέσων, εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένη. Πρὸ παντὸς δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν, ὅτι ἡ ὄρασις διὰ μέσου χρωματιστῶν ὁρίων εἶνε ἀτελεστέρα, καὶ τοῦτο διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ἀναλόγως πρὸς τὴν ἔντασιν καὶ τὸ βάθος τοῦ χρώματος μᾶλλον ἢ ἥττον ἀμαυροῦσι τὰ διάφορα ἀντικείμενα. Εἰς τὴν ἐργασίαν λοιπὸν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν πάντοτε βλάπτουσι, καὶ ἐν τούτοις ἀκριβῶς κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας γίνεταί ἡ μεγίστη αὐτῶν χρῆσις, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη ἐκ τῆς ταλαιπωρίας ἀλγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ᾖ ἐντελῶς ἐξηντλημένοι.

Σφοδρὸν μόνον ἐρεθισμοὶ τῶν ὕμνων τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ πολλὰ νοσήματα τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀφθαλμοῦ, περὶ τῶν ὁποίων ὁ μὴ ὀφθαλμολόγος οὐδὲν ἀπολύτως γινώσκει καὶ αὐθαίρετως οὐδὲν πρέπει νὰ ἀποφασίζῃ, ἀπαιτοῦσιν ἐν γένει τὴν χρῆσιν χρωματιστῶν φακῶν, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ των λέγονται προφυλακτικαὶ διόπτραι. Ἐν ταύτῃ δὲ πρέπει καὶ νὰ ὀρίσθῃ, ἂν τὸ κυανοῦν ἢ τὸ φαιὸν χρῶμα ᾖ τὸ προεφωρύτερον, ὅπερ δηλοῖ, ὅτι μόνον ὁ γινώσκων καλῶς τὴν φύσιν καὶ τὸ εἶδος τῶν ὑπαρχόντων νοσημάτων δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προφυλακτικῶν μέσων. Τῶν δύο τούτων χρωμάτων ἡ ἐνέργεια εἶνε ὅλως διάφορος· καὶ

αἱ μὲν φαιαὶ διόπτραι ἐξασθενίζουσι τὸ φῶς καθόλου, ἐλαττόνουσι δηλαδή τὴν ὅλην τοῦ φωτὸς ἔντασιν, αἱ δὲ κυαναὶ ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ταύτην μόνον ὡς πρὸς μέρη τινὰ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς, τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστὸν, εἶνε σύνθετον καὶ ἐν τῇ συνθέσει του, ἄχρουν, ἐλαττόνουσι δὲ τὰς πορτοκαλλιόχρους ἀκτῖνάς του, αἱ ὁποῖαι ὅλων τῶν ἄλλων περισσότερον „ἐρεθίζουσι“ τὸν ὀφθαλμόν.

Χωρὶς νὰ κατέλωμεν εἰς πολλὰς λεπτομερείας δυνάμεθα ἐν γένει νὰ εἰπώμεν, ὅτι αἱ μὲν κυαναὶ διόπτραι εἶνε ὠφελίμοι κατὰ τὰς ὀξείας καὶ ταχεῖαν τὴν πορείαν ἐχούσας φλεγμονὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ὀφθαλμοῦ, αἱ δὲ φαιαὶ τὸ ἐναντίον εἶνε χρήσιμοι μόνον ὅταν ἡ ἀσθένεια ᾖ μᾶλλον ὑπολινθάνουσα καὶ ὑποκρύπτηται ἐν τοῖς ἔνδον τοῦ ὀπτικοῦ ὄργανου. Τὰ κίτρινα ὀμματουάγια σπανιώτατα δύνανται νὰ μᾶς παράσχωσιν ὠφελειάν τινα, διότι πάντοτε ἐξασκοῦσιν ὑπερβολικῶς ἐρεθιστικὴν ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος ἐπενέργειαν.

Σημειωτέον πρὸς τούτοις, ὅτι ἡ χρῆσις τῶν χρωματιστῶν διοπτρῶν δέον νὰ ᾖ ὅσον ὅσον τε βραχυχρόνιος, διότι μετὰ πάροδον ἱκανοῦ χρόνου ὁ ὀφθαλμὸς ἀποσυνειθίσκει τὸ λευκὸν τῆς ἡμέρας φῶς καὶ ἀμέτρως ἀποχυνωθεὶς, αἰσθάνεται ὡς βλαβεράς καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀμυδροτέρας τοῦ ἡμερινοῦ φωτὸς ἀκτῖνας.

Ἴσως μᾶς ἐρωτήσῃ τις ἤδη, πότε πρέπει ὁ ἰδιώτης ἀνευδοιάστως νὰ ἐκλέξῃ καὶ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην νὰ φορέσῃ διόπτρας; — Κυρίως ποτέ! Ὅταν δὲ τοῦτο ἀπᾶξ γίνη, ὅπερ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν, πρέπει τοῦλάχιστον νὰ γίνηται, μόνον ὡσάκις ὁ ὀφθαλμὸς ᾖ ἐκτεθειμένος εἰς διηνεκῶς ζωηρὸν φυσικὸν ἢ τεχνητὸν φῶς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει αἱ φαιαὶ διόπτραι πρέπει νὰ προτιμῶνται πάντοτε διὰ τὸν λόγον ὅτι αὐταὶ ἀφίνουσιν εἰς τὰ ἀντικείμενα τὸν φυσικὸν των χρωματισμὸν, ἐν ᾧ αἱ κυαναὶ τὰ παρουσιάζουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας ἐρυθροκῶνα.

Ἐνταῦθα εἶνε περιττὸν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ ὅλων ἐν γένει τῶν εἰδῶν τῶν διοπτρῶν, τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ μεταχειρίζονται κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις, θὰ περιορισθῶμεν δὲ μόνον εἰς τὰς μᾶλλον ἐν χρήσει οὖσας κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἢ κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν λεπτῶν ἀντικειμένων, ἀπαιτοῦσαν τὴν ὄρασιν ὀξείαν καὶ ἰσχυράν.

Τὰ ἐν χρήσει εἶδη τῶν διοπτρῶν τούτων εἶνε τρία: αἱ κυρταί, αἱ κοίλαι καὶ αἱ κυλινδρिकाὶ διόπτραι. Σπανίως περιέρχεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ φορέσῃ τὰ ὄργανα ταῦτα χρωματισμένα, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκλογὴ αὐτῶν δέον νὰ γίνηται ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, διότι ἄλλως οἱ μὴ εἰδότες τὰς ἰδιότητάς αὐτῶν ἀντὶ ὠφελείας βλάβην μόνον καὶ ζημίαν δύνανται ν' ἀρυσθῶσιν ἐκ τῆς ἀκρίτου καὶ ἀνευ λόγου χρήσεώς των.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων τριῶν εἰδῶν τὸ μᾶλλον πρόσφορον εἰς προφυλακὴν τῶν ἀσθενῶν ὀφθαλμῶν καὶ συγχρόνως τὸ ἐλάχιστον γνωστὸν εἰς τοὺς πολλοὺς εἶνε τὸ εἶδος τῶν λεγομένων κυλινδρικών. Ἡ ἐφεύρεσις αὐτῶν ἐγένετο μόλις πρὸ τριακονταετίας, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ καὶ χρῆσις των πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν τῶν μεγαλοφυεστέρων κατορθωμάτων τῆς νεωτέρας ὀφθαλμολογίας.

Διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν τρόπον τῆς χρήσεώς των εἶνε ἀνάγκη νὰ προείπωμεν, ὅτι λεπτόταται καταμετρήσεις τῆς κυρτώσεως τῆς ἐπιφανείας τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος ἀπέ-

δείξαν, ὅτι καὶ εἰς τοὺς καλλίστους ὀφθαλμοὺς ὁ χιτῶν οὗτος ἀπὸ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω (a) κυρτοῦται περισσότερο (Σχῆμ. 1) παρ' ὅσον κατὰ τὴν ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά διάμετρον (b).

Ἡ διαφορὰ ὅμως αὕτη περὶ τὴν κυρτότητα δὲν εἶνε συνήθως ἱκανὴ νὰ ἐπιφέρει παραχᾶς περὶ τὴν ὄρασιν, ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ὀφθαλμοί, εἰς οὓς αὕτη εἶνε τόσον σημαντικὴ ὥστε νὰ συμβαίνει τὸ τοιοῦτον. Οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι τότε θεωροῦνται ἔμφυτον ἔχοντες τὸ ἐλάττωμα τοῦτο καὶ οἱ ἐκ τούτου πάσχοντες ἄνθρωποι λέγονται ἀμβλύωπες ἐκ γενετῆς. Τὸ βλέμμα των ἔχει ἰδιόρρυθμόν τινα, ἀόριστον καὶ ἀνήσυχον ἔκφρασιν καὶ ἐπὶ τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνός των βλέπομεν τὰς εἰκόνας τῶν ἀντικειμένων συνεσταλμένας καὶ παραμορφωμένας.

Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο δύναται νὰ ἐπανορθωθῇ διὰ τῆς χρήσεως τῶν καταλλήλων κυλινδρικών διοπτρῶν, ὧν ὅμως ἡ ἐξεύρεσις εἶνε δυσκολωτάτη καὶ ἀπαιτεῖ μεγάλην ὑπομονὴν καὶ ἐγκρατέρησιν. Τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν δι' ὀλίγων λέξεων καὶ ἐκ τοῦ προχείρου, καθότι εἰς ἕκαστον ἄτομον εὐρίσκονται ποικιλώταται διαφοραὶ καὶ λεπτότητες περὶ τὴν κυρτότητα, ἐν τούτοις ὅα δοκιμάσωμεν τοῦτο δι' ἑνὸς ἀπλοῦ καὶ ὅσον ἐνεστὶν εὐλήπτου παραδείγματος.

ὑποθέσωμεν τὴν κάθετον κυρτότητα τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος (e d) κανονικὴν (Σχ. 2), λῖαν δὲ ταπεινὴν τὴν ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά (e f). Πρόκειται λοιπὸν τὴν τελευταίαν ταύτην νὰ καταστήσωμεν κατὰ τὸ δυνατὸν ἴσην πρὸς τὴν πρώτην. Κατορθόνομεν τοῦτο τοποθετοῦντες καθεύτως πρὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ κυρτὴν (g) κυλινδρικήν διόπτραν (Σχ. 3), δι' ἧς τεχνητῶς ἐπανορθοῦται ἡ κατὰ τὴν ἐγκάρσιον διάμετρον κυρτότης τοῦ κερατοειδοῦς καὶ

ἡ ὄρασις ἀποκαθίσταται ὁμαλή. Ἄν ἀπ' ἐναντίας ἡ κατὰ κάθετον κυρτότης ἦτο πάρα πολὺ μεγάλη, ἐννοεῖται ὅτι ἔπρεπε νὰ θέσωμεν ἐγκαρσίως πρὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ κοίλην κυλινδρικήν διόπτραν, διὰ νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν μεγάλην κυρτότητα μέχρι τῆς ταπεινῆς ὀριζοντείου γραμμῆς.

Τοὺς ἔχοντας τὸ ἐλάττωμα τοῦτο ὀφθαλμοὺς λέγουσιν ἀστιγματικούς, τὴν δὲ ἀσθενείαν αὐτῶν, ἀστιγματισμόν, διότι οἱ κάτοχοι τοιούτων ὀφθαλμῶν τὸ στίγμα δὲν τὸ βλέπουν κυκλοτερές, ἀλλ' ἐπίμηκες καὶ ὀδοντωτὸν.

Ἐν ἑτέρῳ εἶδος διοπτρῶν, μᾶλλον γνωστὸν ἕνεκα τοῦ ἐφευρέτου, παρὰ εὐχρηστοῦ, εἶνε αἱ λεγόμεναι διόπτραι τοῦ Φραγκλίνου. Αὗται περιέχουσι δύο ἡμίσεις ὑάλους (h), ἀνωθεν κοίλην καὶ κάτωθεν κυρτὴν ὕαλον (Σχ. 4). Ὁ Φραγκλίνος εἶχε κατασκευάσει δι' ἑαυτὸν τὴν διόπτραν ταύτην, διότι ἦτο μύωψ καὶ πρεσβύωψ συγχρόνως. Ὁμοίαι εἶνε αἱ καὶ αἱ μετὰ διπλῆς ἐστίας διόπτραι (i, Σχ. 5), ὧν τὸ μὲν ἀνώτερον μέρος ἔχει μικροτέραν, τὸ δὲ κατώτερον μεγαλειτέραν κυρτότητα, καὶ αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς πρεσβύωπας διὰ νὰ ἀναγινώσκωσιν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ νὰ βλέπωσι συγχρόνως τὰ μακρὰν ἀντικείμενα.

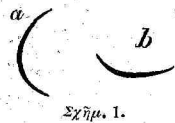
Ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα, ὅσον ἐπιτυχῆς καὶ ἂν ᾖ ἐν τῷ τρόπῳ τῆς κατασκευῆς των, σπανίως παρέχουσιν ὠφέλειαν κατὰ τὴν πρακτικὴν χρῆσιν, ἐκτὸς δὲ τούτου εἶνε καὶ λίαν

δαπανηρά. Τῶν μειονεκτημάτων τούτων ἀπηλλαγμένη εἶνε ἡ πρισματικὴ λεγομένη διόπτρα (Κ. Σχ. 6), τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθώμεν, ὅταν συμβῇ νὰ ὑποστῶσι παραλύσεις τινὰς οἱ τὸν ὀφθαλμὸν κινοῦντες μυῶνες.

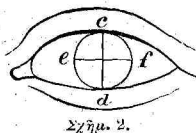
Ἀντὶ νὰ ἐπιχειρήσωμεν τὴν ἐξήγησιν τῆς ὀπτικῆς ἐνεργείας τοῦ τελευταίου τούτου εἶδους, μέλλουσιν ἴσως νὰ παρασύρῃ ἡμᾶς εἰς ἀσκοπον καὶ ὀχληρὰν πολυλογίαν, καλλίτερον εἶνε νὰ πληρώσωμεν τὸν ὀλίγον ὑπολειπόμενον ἡμῖν χώρον δι' ἀπαντήσεων εἰς τὰς κυριωτέρας ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας πᾶς ἀσθενὴς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποτείνει συνήθως εἰς τὸν παρ' οὗ ἀπεκδέχεται σωτηρίαν πρακτικὸν ἱατρόν.

Ἡ πρωτίστη πάντοτε ἐρώτησις εἶνε ἡ ἐξῆς: Ποῖον εἶδος ὀμματουαλίων εἶνε τὸ καλλίτερον, τὸ σφαιρικὸν ἢ τὸ ὠσειδές;

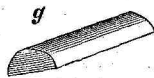
Ἀναμφιβόλως τὰ σφαιρικά εἶνε τὰ χρησιμώτερα πάντων, διότι ἡ ὀπτικὴ των δύναμις δὲν μειοῦται καὶ τὸ βλέμμα πάντοτε καὶ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις μένει πλησίον τοῦ κέντρου. Τὰ σφαιρικὰ πάντοτε πλεονεκτοῦσι τῶν ὠσειδῶν, ἅτινα καὶ μεγάλα ἀκόμη ἂν ᾖ, πάλιν ὑστεροῦσιν ἐκείνων. Καὶ ὅμως πανταχοῦ καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν βλέπομεν τὰ ὠσειδῆ νὰ προτιμῶνται καὶ δωρεὰν τοσοῦτοι ὀφθαλμοὶ νὰ καταδικάζωνται εἰς κατὰστασιν μὴ διαφέρουσιν πολὺ τῆς τυφλώσεως. Ὅσον δ' ἀφορᾷ πρὸς τὴν κατὰ τοὺς νόμους τῆς ὀπτικῆς ἐπεξεργασίαν τῶν ὑάλων εἶνε ἀνάγκη ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ προτιμῶνται οἱ λεγόμενοι ἀμφίκυρτοι ἢ ἀμφί-

Σχῆμ. 1.

Σχῆμ. 2.

Σχῆμ. 3.

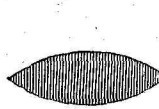
Σχῆμ. 4.

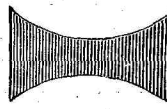
Σχ. 5.

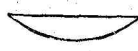
Σχ. 6.

Σχῆμ. 7.

Σχῆμ. 8.

Σχῆμ. 9.

Σχῆμ. 10.

Σχῆμ. 11.

Σχῆμ. 12.

κοίλοι φακοὶ (Σχ. 7 καὶ 8) ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν μίαν μόνον πλευρὰν ὄντων κοίλων ἢ κυρτῶν (Σχ. 9 καὶ 10), αἱ λεγόμεναι ὅμως περισκοπικαὶ διόπτραι εἶνε αἱ κάλλιστα πασῶν (Σχ. 11 καὶ 12), διότι ἡ διεύθυνσις τῶν ἀκτίνων καὶ διὰ τῶν ἄκρων θέσεων αὐτῶν ἀκόμη οὐδόλως ἐπηρεάζεται, ὅπερ συμβαίνει εἰς ἀμφότερα τὰ προειρημένα εἶδη.

Οὐχὶ σπανίως ἐπίσης ἐρωτῶνται οἱ ἱατροὶ καὶ περὶ τῆς περιβολῆς, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ ὀπτικὸς φακὸς καὶ περὶ τοῦ εἶδους αὐτῆς.

Αἱ ὕαλοι ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιβάλλονται ὑπὸ λεπτοῦ ἐλάσματος μεταλλίνου, περισφίγγονται δ' ὑπ' αὐτοῦ στερεῶς, προσηρμοσμένοι ἐν τῷ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς του πλευρᾶς εὐρισκομένῳ ὀχετῷ. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καλύπτονται ἐξ ὀλοκλήρου τὰ χεῖλη τῶν ἀσθενεστερῶν ἀριθμῶν, οἵτινες εἶνε καὶ οἱ μᾶλλον ἐν χρήσει, δὲν εἶνε δ' ἐπομένως δυνατόν νὰ συμβῶσι περιτταὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς τῶν ἀκτίνων θλάσεις διὰ μέσου τῶν ἀνωμάλων ἄκρων τῆς ὑάλου. Ὅταν ὅμως αἱ ὕαλοι ᾖνε παχύτεραι, εἶνε ἀνάγκη πλατύτερον νὰ κατασκευάζεται καὶ τὸ περιβάλλον αὐτὰς ἔλασμα, οὕτως ὥστε νὰ περικαλύπτῃ τὸ κατὰ τὰ ἄκρα προεξέχον μέρος τῆς ὑάλου παρεμποδίζον πᾶσαν ἐκ τοῦ πλαγίου θλάσιν τοῦ φωτός. Αἱ ἄνευ περιβολῆς τινος ἐκ μεταλλίνου ἐλάσματος διόπτραι εἶνε βλαβερώταται παρ' ὅλην των τὴν κομψότητα, διότι ὅχι μόνον ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα τοῦ νὰ ἐκδέχωνται τὸν ὀφθαλμὸν εἰς ὅλας τὰς δυνατάς ἐκ τοῦ πλαγίου ἀντανακλάσεις τοῦ

ΙΣΠΑΝΙΣ ΧΟΡΕΥΤΡΙΑ.

Εἰκὼν τοῦ Ν. Sichel,

φωτός, ἀλλὰ δύνανται καὶ λίαν ἐπικίνδυνον ὡς ἀποβῶσι, καθ' ὅσον ἐκ τυχαίας τινος συγκρούσεως ἢ ἄλλης τινὸς ἀφορμῆς διαρραγείσης τῆς ὑάλου, θρύμματα αὐτῆς εὐκολον εἶνε νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν καὶ νὰ τὸν καταστρέψωσιν, ἐκτὸς δὲ τούτου οὐδέποτε δύνανται καὶ στερεῶς νὰ προσαρμωθῶσιν εἰς τὰ κρατοῦντα αὐτὰς ἐλάσματα, ἀλλὰ κινούνται ἀενάως τῇδε καὶ ἐκεῖσε· ἄλλη καὶ τοῦτο ζημία εἰς τὸν ὀφθαλμὸν.

Ἀκούμεθα σήμερον εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας σημειώσεις, ἐπιφυλασσόμενοι ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ νὰ μεταδώσωμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις πληρεστέρας ὁδηγίας καὶ συμβουλὰς πρὸς ἐπιμέλειαν καὶ προφυλακὴν τοῦ εὐγενεστέρου καὶ λεπτοφρεστέρου αἰσθητηρίου ὁργάνου, ὅπερ ἐδώρησεν ἡ μήτηρ ἡμῶν φύσις εἰς τὸν ἄνθρωπον.

* X. *

Η ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ.

(Ἀφήγημα.) (συνέχεια.)

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πρὸ τοῦ γεύματος συνωμύλησαμεν κατὰ πρώτην φοράν. Εἶχεν ἔλθει κατὰ παραγγελίαν τοῦ πατρὸς τοῦ πρὸς τὸν κύριον Ῥάτς καὶ με συνήγαγεν εἰς τὸ μικρὸν μας δωμάτιον τῆς ὑποδοχῆς. Ἦθελον ν' ἀπομακρυνθῶ, ἀλλ' αὐτὸς με ἐκράτησεν. Ἦτο λίαν ζωηρὸς καὶ ὧλις διόλου ἀτάραχος εἰς τὰς κινήσεις καὶ τοὺς λόγους του. Καὶ ἐν τούτοις δὲν ὑπῆρχεν εἰς αὐτοὺς οὔτε κἀν ἴχνος ὑπεροψίας, ἢ οἰήσεως, ἢ τῆς περιφρονητικῆς ἐκείνης συμπεριφορᾶς τῶν ἀνθρώπων τῆς πρωτεύουσας· ὁμοίως οὔτε ἴχνος κἀν τοῦ τύφου ἐκείνου τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς. Ὅπως τὸ ἐναντίον. Ἀκριβῶς εἰς τὴν ἀφέλειαν αὐτὴν τῶν τρόπων τοῦ ἐνυπὶρχέ τι τὸ φιλόφρον, τὸ ἐντροπαλόν, ἂν μοι ἐπιτρέπεται νὰ εἶπω, ὡς ἂν τρόπον τινὰ νὰ παρεκάλει τὸν ἄλλον νὰ φερθῇ ἐπικεικῶς πρὸς αὐτόν.

Ἀνθρώπων τινῶν οἱ ὀφθαλμοὶ οὐδέποτε γελῶσι, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν στιγμήν τοῦ γέλωτος· τὰ χεῖλη του οὐδέποτε ἠλλοιοῦν τὴν ὥραϊαν αὐτῶν τομὴν, ἐν ᾧ τούναντίον οἱ ὀφθαλμοὶ του διαρκῶς ἐμειδίων. Μίαν ὥραν βεβαίως δὴ συνωμύλησαμεν — περὶ τίνος πράγματος ὅμως, δὲν ἤξεύρω πλέον. Τοῦτο μόνον γινώσκω ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τὸν ἡτένιζον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ὡ, καὶ ἡσθάνομην τὸν ἑαυτὸν μου τόσον καλὰ πλησίον του!

Τὸ ἐσπέρας ἔπαιξα κλειδοκώμβων. Πολλὴ ἡγάπα τὴν μουσικὴν. Ἐχων τὴν οὐλότριχον κεφαλὴν ἐστηρικμένην εἰς τὴν χεῖρά του ἐκάθητο ἐπὶ τίνος ἀνακλιντροῦ καὶ ἡχοάζετο μετὰ προσοχῆς. Οὐδέποτε μ' ἐπὶ-νεῖ διὰ τὴν μουσικὴν μου ἱκανότητά. Ἦσθάνομην ὅμως ὅτι τῷ ἤρεσκε καὶ ἐξηκολούθουν νὰ παίζω μ' ἐνθουσιασμόν. Ὁ Συμεὼν Ματθαίοβιτς ἐκάθητο παρὰ τὸν υἱὸν του καὶ παρετήρει σχέδια. Αἰφνης ἐσκυρῶσεν ἡ μορφὴ του.

— Λοιπόν, δεσποινίς, εἶπε τρίβων κατὰ τὴν συνήθειάν του τὸν ἐπενδύτην του καὶ κομβόνων αὐτόν. Ἀρκεῖ πρὸς τί ἔσθι θυρυβωδὺς ὅλο τὸ βράδυ νὰ κτυπᾷτε τὸ πιάνο... ἂν καναρίνι; Πονεῖ ἐπὶ τέλους τοῦ ἀνθρώπου τὸ κεφάλι... δι' ἓνα τόσο γέρον ἀνδρῶπον τῶρα ἂν κ' ἐμένα δὲν θὰ λάβετε τόσο πολὺ κόπο... προσέθηκε χαμηλοφώνως καὶ με ἀπέλυσε πάλιν. Ὁ Μιχαὴλ με συνάδευσε διὰ τοῦ βλέμματός μου μέχρι τῆς θύρας καὶ ἔπειτα ἐγέρθη ἐκ τῆς θέσεώς του.

— Ποῦ ὦρα καλὴ; Ποῦ ὦρα καλὴ; ἀνεφώνησεν ὁ Συμεὼν Ματθαίοβιτς καὶ ἤρχισεν αἰφνης νὰ γελᾷ καὶ εἶπεν ἔπειτα ἀκόμη τι... Δὲν ἡδυνάμην πλέον νὰ ἀκούσω τοὺς λόγους του, ἀλλ' ὁ κύριος Ῥάτς ὅστις ἦτο παρὼν εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου (αὐτὸς ἦτο πάντοτε „παρὼν“ καὶ τὴν φοράν αὐτὴν εἶχε φέρει μαζὶ τὸ σχέδιον...), ὁ κύριος Ῥάτς λοιπὸν ἐξερράγη καὶ αὐτὸς ὡς ταπεινὸς ὑπῆκοος εἰς εὐπειθέστατον γέλωτα, καὶ ὁ γέλως αὐτὸς ἔφθασε μέχρι τῶν ὠτων μου...

Τὴν ἐπομένην ἑσπέραν ἐπανεληφθῇ ἡ αὐτὴ πρᾶξις. — Αἰφνης ὁ Συμεὼν Ματθαίοβιτς ἐψυχράνθη ἀπέναντί μου· εἶχον ὑποπέσει εἰς τὴν δυσμένειάν του.

Τέσσαρας ἡμέρας ἀργότερον συνήντησα τὸν Μιχαὴλ εἰς τὸν διάδρομον, ὅστις ἐχώριζε τὸ κύριον μέρος τοῦ οἴκου εἰς δύο μέρη. Μ' ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ με ὠδήγησεν εἰς ἓν δωμάτιον, τὸ ὁποῖον ἔκειτο παραπλεύρως τοῦ ἐστιατορίου καὶ ἀπεκαλεῖτο δωμάτιον τῶν εἰκόνων. Τὸν ἡκολούθησα οὐχὶ ἄνευ παραχῆς, ἀλλὰ μετὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης. Εἶχον τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ τότε ἀκόμη θὰ τὸν ἡκολούθουν μέχρι περάτων τοῦ κόσμου, ἂν καὶ δὲν εἶχον εἰσέτι μαντεύσει πόσον μοι εἶχε καταστῆ προσφιλῆς. Ἀχ, ἡ καρδιά μου εἶχε προσκολληθῇ εἰς αὐτόν με ὅλον ἐκεῖνο τὸ πάθος, με ὅλην ἐκείνην τὴν ἀπελπισίαν, τὴν ὁποίαν ἱκανὸν εἶνε νὰ ἔχῃ μόνον νεαρὸν πλάσμα, μὴ ἔχον ἄλλο ὅμοιον πρὸς αὐτὸ διὰ τὴν ἀφιέρωσιν τὰ αἰσθηματὰ του καὶ τὸ ὁποῖον μάλιστα ἔχει καὶ τὴν συνείδησιν, ὅτι εὐρίσκεται μεταξὺ ξένων καὶ ἐπιβούλων ἀνθρώπων ὡς ἀπρόσκλητος καὶ περιττὸς ξένος!

Ὁ Μιχαὴλ μοι εἶπε — καὶ παραδόξως μετὰ θάρρους καὶ εὐκρινοῦς τὸν ἐβλεπον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἐν ᾧ αὐτὸς δὲν ἐτόλμα νὰ με ἀτενίσῃ καὶ μάλιστα ἐλαφρῶς ἡρυθρία, — μοι εἶπε λοιπὸν ὅτι ἐνέει τὴν θέσιν μου, ὅτι με συνεπάθει καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ συγχωρήσω τὸν πατέρα του. — Ὅσον ἀφορᾷ πρὸς ἐμέ, προσέθηκε, σὰς παρακαλῶ νὰ ἔχητε πλήρη πεποίθισιν ἐπ' ἐμέ καὶ σὰς διαβεβαίω, ὅτι σὰς θεωρῶ ὡς ἀδελφὸν μου, μάλιστα ὡς ἀδελφὸν μου.

Καὶ συγχρόνως μοι ἔδωκε τὴν χεῖρα. Κατελήφθην ὑπὸ παραχῆς καὶ ἡναγιάσθην τῶρα καὶ ἐγὼ νὰ καταβιάσω τοὺς ὀφθαλμούς. Ἄλλο τι ἀνέμενον. Ἐν τούτοις ἤρχισα νὰ ὁμιλῶ περὶ εὐγνωμοσύνης.

— Ὅχι, σὰς παρακαλῶ, με δέχοφε. Μὴ ὁμιλᾷτε περὶ τοιούτων πραγμάτων... μὴ λησμονῆτε ὅμως ὅτι καθῆκον τῶν ἀδελφῶν εἶνε νὰ προστατεύωσι τὰς ἀδελφὰς των... καὶ ὅταν ἔχητε ἀνάγκην προστασίας ἀπέναντι οἰσουδῆτινος ἀνθρώπου, νὰ στηριχθῆτε τότε ἐπ' ἐμέ. Δὲν εἶμαι μὲν ἀκόμη πολλὸν καιρὸν ἐδῶ, ἐν τούτοις πολλὰ πράγματα ἐκατάλαβα... καὶ μεταξὺ ἄλλων ἐκατάλαβα καὶ τὸν θετὸν πατέρα σας.

Μοι ἔδωκε πάλιν τὴν χεῖρα καὶ ἀπέμακρυνθῇ. Ἀργότερον ἔμαθον, ὅτι ὁ Μιχαὴλ ἀπὸ τῆς πρώτης του πρὸς τὸν κύριον Ῥάτς συναντήσεως συνέλαβεν ἀντιπαθείαν πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον. Κατ' ἀρχὰς ὁ κύριος Ῥάτς ἐπεδίωξε τὴν εὐνοίαν του, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πεισθεὶς περὶ τοῦ ἀγῶνος ζήλου τοῦ ἀνέκρουσε πρὶν μὴν καὶ ἔλαβεν ἀπέναντί του θέσιν ἐχθρικὴν. Πρὸς τὸν Συμεὼν Ματθαίοβιτς ὅχι μόνον δὲν ἀπέκρυπτε τὰ φρονήματά του περὶ τοῦ Μιχαὴλ, ἀλλὰ ἐξ ἐναντίας τὰ ἐφάνερον καὶ ἐξέφραζε τὴν λύπην του, ὅτι δὲν ἦτον εὐτυχὴς με τὸν νεαρὸν κληρονόμον. Ὁ κύριος Ῥάτς εἶχε διαγνώσει ἀκριβέστατα τὸν χαρακτήρα τοῦ προστάτου του καὶ μετῴθην ἐπομένως τὴν ἐπιτηδαιότατον πολιτικὴν οἱ ὑπολογισμοὶ του ἦσαν ἐπιτυχεῖς. „Τοῦτο μόνον ἀρκεῖ νὰ με κάμῃ νὰ μὴ ἀμφιβάλω περὶ τῆς ἀφροσύνης τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὅτι καὶ αὐτὸς μετὰ τὸν θάνατόν μου χάνει τὰ πάντα· ὁ κληρονόμος μου δὲν δύναται νὰ τὸν ὑποφέρῃ...“ Τὴν ἰδέαν αὐτὴν εἶχεν ἐγκολπωθῇ ὁ γέρον. Λέγουσι δὲ ὅτι ὅλοι οἱ αὐτοκράται, ὅταν γηράσωνιν, εὐκόλως συλλαμβάνονται εἰς τὸ δίκτυον τοῦτο... εἰς τὸ δίκτυον τῆς ἀτομικῆς ἀποκλειστικῆς ἀφροσύνης.

Οὐχὶ ἀδίκως ὁ Συμεὼν Ματθαίοβιτς ὠνόμαζεν „ἰδιὸν τοῦ Ἀρακτσε-γέφ“ τὸν κύριον Ῥάτς... ἡδύνατο δὲ ἄλλως νὰ τῷ δώσῃ ἐν ἄλλο ὄνομα.

— Εἶσαι τὸ ἄφρονον ὄργανόν μου, συνείδηζε νὰ τῷ λέγῃ. Ἐξ ἀρχῆς ἡδὴ ὥμιλε πρὸς αὐτόν εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν, τοῦ δὲ θεοῦ πατρός μου ἡ καρδιά ἐφάνετο κινδυνεύουσα νὰ διαρραγῇ ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, ὁσάκις καθίστατο ἄξιος τοῦ ἐμπιστευτικοῦ τούτου λεξειδίου· πλήρεις εὐλαβείας οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκρέμαντο ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Συμεὼν Ματθαίοβιτς· με ἀφω-νον ἀφροσύσιν ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του πλαγίως καὶ ἐμειδία καλοκαγαθῶς, ὡς ἂν νὰ ἔλεγεν: „ὅπως ἡμετέρος, ὅπως ἡμετέρος!“

Ὡ! πόσον τρέμει ἡ χεὶρ μου καὶ πόσον σφοδρῶς πάλαι ἡ καρδιά μου πρὸς τὸ χεῖλος τῆς τραπέζης, πρὸ τῆς ὁποίας τὴν στιγμήν ταύτην κάθημαι καὶ γράφω! Εἶνε φοβερόν, φρικτὸς δι' ἐμέ ν' ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας... Ἐν τούτοις ὅλα θὰ τὰ διηγηθῶ... ὅλα μέχρι τέλους.

Κατὰ τὸ βραχὺ διάστημα τῆς πρὸς ἐμέ εὐνοίας τοῦ Συμεὼν Ματθαίοβιτς ἡ ἀπέναντί μου διαγωγή τοῦ κυρίου Ῥάτς εἶχε προσλάβει νέαν τινὰ ἀπόχρωσιν. Μοι ἐπεδείκνυν εἰδός τι ἐκτιμήσεως καὶ ὥμιλε πρὸς ἐμέ μετὰ σεβασμοῦ καὶ οικειότητος, ὡς ἀνεὶ εἶχον γίνεαι φρόνιμος καὶ σοφὴ καὶ τὸν εἶχον πλησιάσει. „Ἀφήκατε τῶρα τὰ σεμνότυπα ἐκεῖνα σακίσματά σας, μοι εἶπε μίαν φοράν. Καὶ ἔσθι πρέπει! Ὅλοι αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ τῆς αἰσθηματικότητος — ἐν συντόμῳ ὅλη ἡ Χρηστομάθεια, — ἐλ' αὐτὰ, κορίτσι μου, δὲν ἀξίζουν πεντάρα δι' ἡμᾶς τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους!“ Ὅταν ὅμως ὑπέπεσα ὑπὸ δυσμένειαν καὶ ὁ Μιχαὴλ δὲν τὸ ἐδεῶρει πλέον ἀναγκάων ν' ἀποκρύψῃ οὔτε τὴν πρὸς αὐτὸν περιφρόνησιν οὔτε τὴν